

Latweefchu Uuwifes.

Ur augftas Gewefchanaß = Kummiffiones fannu un nowehlefchanu.

Nr. 2. Zettortdeenâ 12tâ Janwara 1833.

Luhdsami fargajeetees ar fchau=
jameem rihkeem.

28tâ Dezembera deenâ bij pee mums stirnu jaktß. Pirnâ masti dabbuta weenu stirnu no-fchaut; bet kad zittas bij isgahjufchas, ted strehlnееki dohmaja tudal atfal zittu mastu aplenkf, un kahdi 8 wihri weenâ weeta jau kohpâ fanahkfufchi, runna pahf scho leetu. Starp fcheem arri bij patß muifchas jehgeris, Jahnis wahrda, ar ka fannu un waddifchanu scho jakti darrija. Schis gohdigs wihrs ne ween fawu jehgera ammatu labbi proht, to warr dohmaht, bet wehl ittin ismahzihtß ammata wihrs irr, kas patß mahf tahdas jaunâß plintes taifihf, kas bes frammeem ugguni dohd. Tahda plinte ar uslikfu kuperihtfenu (pifton), tam arri tai deenâ bij, un winsch to us plezzeem pakahris, plintes resgallu us augfchu, un stohbra gallu us appakfchu turr, scho ar fawu labbu rohku apklahj. Tâ scham runnajoht ar faweem beedreem, peebrauz teem kahds labß pahstams kaiminifch no Wezzumneekeem flahf; tas patß tē apturrejis kahdu brihdi, un ar muhsu strehlnееkeem isrunnajeß, kâ teiz, gribbejis patß arri wehl lihds eet us scho jakti. Winnam bij labß muddigs firgß, un gan no strehlnееkeem bihdameß, tam labpraht negribbahß fluffi us weetas stahweht. Tâ nu gaddahß, ka scham wihram prohjam brauzoht, ilkfnes gals peefitt pee jehgera plintes; un jehfchu gan schahß atflehgas gailis us puffi bij nolaißtß, kâ peenahfahß, un ar to nu drohfscha leeta kâ bij dohmaht; tomehr schinnî nestundâ, no tahß fatreefchanaß plinte sprahgst waktam; schahweens israu jehgeram treschu pirkftu no tahß rohkas, fo pahf stohbra gallu turreja, pagallam nohst, un eet wehl zittam wihram, kas jehgeram blakfu stahweja, prohti meschafargam Lahtfscha Anfcham,

paschâ wehderi. Uk tu manna fuhra deenina! nabbags wihrs eewainohfs us nahwi, tâ ka scham ir eefchas tudal isnahje. Gan winnu wifsklah-takâß mahjâß aifwedde (pee Wezzumuischas meschafarga Muermann), tur winnu pahfsehje un ahtrumâ mihli apkohpe, kâ ween labbi pratte un finnaja, un tad steidsahß winnu aifwest us daktora kungu. Bet schis bij meklejams Widsemnē, un kahdas 3 juhdses semnes lihds winnam fo braukt. Tad nu ne pufßzetta wehl ne bij weddufchi, ka nabbags wihrs jau nomirre ar sawahin fahpehm. Tē nu atraitnei un bahrineem, tē draugeem un raddeem fo raudaht! — Bet winnu affaras man leekahß kâ fwehti bohftawi, ar fo patß Deewß scho mahzibu rakstijis wifseem par fannu: Luhdsami ar prahtu, kam ween kahda dalka jeb kahds darß ar fchaujameem rihkeem irr; jo tē newarr deefgan fargatees. — Salka, ka zitti Krohna zeenigi mescha kungi, tahdu likfum zehlfufchi sawâ weeta un tautâ, ka ikweenam kas ween lihds eet us jakti un strehlnееkeem beedrojahß, sawa plinte jaturr tâ, un zittadi ne; prohti: plintes fikfni apfakfu leek, tâ ka stohbris pahf galwu us augfchu, plintes atflehga us paschahin kruhtim, un plintes resgals us appakfchu stahw; kad nu strehlnееki meschâ nolikfu un katrs jau sawrup sawâ weeta stahw, tad lai turr sawu biffi kâ katram gribbahß un patihf, jo tad zittu ne warr wairß lihds eewainohf, kad pascham mif-fahß un paet kahdâ leeta, woi ar nelaimi woi ar aplamu buhschanu. Raug fur gudrs padohms, un pateefi teizama labba leeta! — Teefa gan; zilweka behrns warr wiffadi nelaimē kluht; un winna dshwiba jebkurra weeta un brihdi stahw Deewa schehligâß rohkas. Tomehr taifniba jafalka: kad tahds teizams jaktß-likfums, un strehlnееkeem ihsti derrigs un wajjadsigs eeraddums,

pee mums jau buhtu sinmans un zeenichts bijis, tad fchi nelaima ne buhtu warrejusi notikt, par ko taggad pee mums rauda.

Wirsgallé,
5tä Janwar deenâ 1833.

§ — 3.

K a h d a b r i h n u m l e e l a K r e e w u w a l s t s i r r a i d .

Starp wiffahm pasihstamahm walstim pasaulé Kreewu walsts gan drihs ta wiffu leelaka, jo ta ne ween pahr wiffu Ciropas rihta pussi, bet arri par Ašias seemela pussi un leelu Amerikas gabbalu issteepjahs. Winna tik garra, ka tew, kad tu no wakkara pusses us rihta pussi sahktu braukt, gan drihs gads jabrauz, kamehr gallejus rohbeschus aisfneegfi. Tä rehkina, ka Kreewu walsts lihds tuhktoschehm un trihs fimts juhdschehm garra, un lihds feschfimts juhdschehm platta irraid. Kad wiffu semmi eedallitu tahdôs gabbalôs, kas juhdssemmi garri un tik pat platti, tad lihds tschetrfimts tuhktoschchi tahdi gabbali isnahktu.

Schimt neismehrojama leela walsti dsihwo kahdi feschdesmit milloni zilweki; bet tas jasinn, ka weena millone irr tuhktoschchi reisi tuhktoschchi. Starp scheem irr kahdas fimts sawadas tautas, kam sawada walloda; prohti: Kreewi, Kasaki, Pohli, Pinni, Lappi, Latweeschchi, Leischi, Iggauni, Kuhri, Tscheremissi, Tattari, Baschfihri, Kirgissi, Kaukasneeki, Tscherkessi, Kalmuki, Mongoli, Kamtschadali, Tnderi, Schihdi, Tschiggani, Wahzi un wehl dauds zittas. No schahm tautahm arri katrai sawadas eeraschas un dsihwibas kahrtas irraid. Zittas irr mahzitas un dsihwo pilsehtas; zittas nemahzitas, kas semmi kohpi jeb no meddischanas, sweijofchanas un andeleschanas dsihwo; zittas staigala apkahrt ar saweem lohpeem leelôs tufneschdôs, kahdi wiffuwairak widdischka Kreewu walsts pufse rohnahs.

Schahm tautahm arri daschadas tizzibas un Deewa kalposchanas. Tä leelaka datta irr no Kreewu tizzibas; bet arri dauds Kattoli, Lutteri, Kalwini, un no zittahm fristigahm tizzibahm.

Kreewu walsti arri dauds tahdu rohnahs, kas pee Turku tizzibas turrahs, un zitti wehl pagani irr, kas daschadeem elka-deeweem kalpo. Kreewu Keiseri ne weenam ne usspeesch sweschu tizzibu, un tikkai par to gabda, ka wiffur labbi mahzitaji rastohs.

Ta semme zittas weetâs augliga, zittas tufschâ; us seemela pussi falta un augsta, un sneegs un leddus gull, us deenaswiddus pussi lohti jauka, filta un wiffôs dahrgôs auglôs isdewiga; zittur leeli tufneschchi, kur pahru neddekas jareise bes ka kahdu kohku jeb uhdeni dabbutu redseht, zittur leeli purwi, esaras un straumes, prett kurrahm-muhfu Daugawa tikkai masa uppite irraid. Us Ašias rohbescheem stahw leeli augsti kalni, ko Ural un Kaukasus nosauz; zittur ta semme wiffu wairak lihdsena.

Eeksch wiffas Kreewu walsts skaita lihds diwi tuhktoschas pilsehtas, kahdas tuhktoschas un trihs fimts slobodas un stipras pillis, un wairak ka diwi fimts tuhktoschchus zeemus un meestus.

Kreewu walsts lohti warrenais karraspehks bija preeksch 6 gaddeem weena millone un tschetrdesimts tuhktoschchi saldati wirf semmes; wirf juhvas bija diwi fimtsastondesmits un dewin stipri kuggi.

Prett wiffu leelu walsti muhfu Kursemme itt ka kahds neezinsch israhdahs. Jo tahdas un wehl leelakas gubernementes, ka muhfu, irr eeksch Kreewu walsts feschdesmits, ur bes tahm wehl zittas semmes, kas naw eeksch gubernementehm eedallitas.

K a t e e T s c h e r k e s s i s a w a s m e i t a s p a h r d o h d .

Us Turku, Perseru un Kreewu rohbescheem kalnaima semne dsihwo weena stipra karrotaju tauta, Tscherkessi sawama, no kurreem zitti sawa walla dsihwo, zitti appaksch Kreewu waldischanas padewuschees. Winnu seewischki tik jauki un daili, ka winnu slawa zaur wiffahm kaiminu semmehm isgahjusi. Turki un Perseri, kas pahroleku seewas mihle, un kam pehz sawas tizzibas brihw irr seewas nemt, zif grihb, eet us

Tscherkeffu semini, meitas mekleht. Weenâ pilsehtâ, ar wahrdu Kassa, bija ihstiens meitu tirgus. Rohymanni tahs par dahrgu maksu no winnu wezzakeem pirke un us zistahm Alfas semnehm aiswedde, fur tohs wihreem isdewe. Tahs smuffakas tohp us Konstantinopoli, pee paschu Turku Keiseru jeb Sultanu westas, kas tahs sawu seewu skaitlâ usæemm, un tâ tas daudsfreis notizzis, ka nabbagu wezzaku meita par Turku Keisereeni tappusi. Bet daudsfreis arri tahdi prezimeeki gaddahs, kas bes makfas gribb pirft, un tadehl wezzakeem sawas meitas gan labbi jafarga.

Gesck schahm, un eesck wiffahm semnehm, fur kristiga tizziba wehl naw, seewischki nemas netohp par pilnigeem zilwekem rehkinati, bet tahs usluhko itt ka kahdu leetu, kas wihrisckheem par preeku raddita irr, un ar ko tee warr darriht, tâ teem tihk.

Te w buhs to swehtu deenu swehtih!

Wiffâs kristigâs semnês, un arri pee mums ihpafchi liffumi pawehl kâ swehdeenâs pareisi swehtih buhs. Bet Deewam shechl tee daudsfreis tohp pahrfahpti, ka wiffuwairak pilsehtâs warr redseht. Lai nu tas arri buhtu, ka teem, kas wiffu zauru, neddelu gruhti strahdajuschki, swehdeenâs palustees un palihgsmofoes gribbahs, mums tatschu no ta grehka buhtu jabihstahs, ka tanni deenâ, ko Deews sawam gohdam swehtijis, un paschâ basnizas laikâ, kad Deewam tohp kalpohts, netoptu tahdas leetas darritas, kas prahtu un dohmas no Deewa no-greesch, un to us laizigahm leetahm un grehzi-geem preekeem grohsa. Lai tas arri naw nekahds grehks, kad kahds swehtdeenâ kahdu lohiti waja-dsigu darbu pastrahda, tatschu tas, kas swehdeenu tapat ka zittu deenu usluhko, rahda ka tam naw deewabihijis prahts.

Englenderu semnê pahrleeku stipri liffumi par swehdeenu swehtischanu irraid. Kad kristiga tizziba tur zehlehs, tee pirini Rehnini pee leelas strahpes wiffu andeleschanu un kupschoshanu swehtâs deenâs aisleedse. Zitti stipri aisleedse

wiffadu spehleschanu, danzoschanu, kumedijes un musihku schenkês un namnôs. Tam, kas swehdeenâ par zellu brauze, dubbults tullis pee tilteem un schkehrwahrteem bij jamakfa. Kad Englenderu Rehninsch Kahrls tas pirmais tahdus liffumus islaide, kurreds daschadas palusteschanas swehdeenâs tappe wehletas, tad ta augusta teesa, bes kurras sinnas un nowehleschanas Englenderu semnê Rehninsch neko newarr darriht, ko Parlamentu nosauz, schohs liffumus atkal nozehle.

Bet, ka neprahtiba wiffur leekas dohmas un mahnu tizzibu zell, tâ arri pee teem nemahziteem stary Englendereem daschas leekas dohmas par swehdeenu swehtischanu zehluschees. Kahdâ wid-dû tanni seinnê, ko Kornwallis nosauz, us lauka dauds spizzi leeli afimini stahw, kas rinkt, weens klastu pee ohtrâ, semnê stahditi irr. Tee semneeki tanni wid-dû stahsta, schee afimini effoht zilweki bijuschki, kas swehdeenâ us lauka gribbejuschi danzoht, un tadehl no Deewa azzim redsoht fohditi, un par afinineem darriti effoht.

Zuhku dantschi.

Kahds Rehninsch Sprantschu semnê, ar wahrdu Ludwig tas Itais, gruhtâ flimmibâ un us paschas mirschanas gulleja. Wiffi leeli fungi winna pilli welli puhlejahs flimmu Rehninu ar kahdu leetu eepreezinaht. Tad kahds ehrmotajs isdohmajahs sawadu stikki. Winsch ismahzija zuhkas pehz stabbulehm danzoht un lehkaht. Winsch tohs apgehrbe un ispuschkoja ar smuffahm biffahm un swahrkeem ar selta treffeem, ar zeppurehm un sarkanahm johstahm, un lifke tahs tâ Rehnina preekschâ sawas skunstes taifih. Un rebfi! — flimmam wezzam fungam bij par to no firds jafafineijahs. Zuhku mahzitajs dab-buja labbu pateizibas nandu.

To dsirdejis kahds ehrgelneeks sawadas ehgeles taifija, kurru stabbules ruhze un urfschkeja itt kâ zuhkas, un us tahm spehledams lifke winsch tahs zuhkas pehz saweem ihpafcheem meldineem danzoht. Schis wehl labbaku pateizibas nandu dabbuja. Tê bij weens gudrats par ohtru.

T a s f r e s c h e.

Rahds zilweks, kas tif dauds warreja ehst kà feschzi zitti zilweki, rahdijahs Pranzohschu Kehninam, par scho samu ffunsti kahdu dahwanu no winna zerredams. Kehninsch to jautaja: **Woi teef'**, ka tif dauds warri ehst kà 6 wihri? — **Teef'** gan, atbildeja fresche. Kehninsch atkal waiza: **Woi tu arri tif dauds warri strahdaht**, kà 6 wihri? — **Kresche** atbild: **Es strahdaju tifpatt**, kà zits zilweks no manna spehka un wezuma. **Tad fazzija Kehninsch**: **Kad manna walsti 6 tahdi rihjeji buhtu**, kahds tu effi, tad es tohs wiffus pee karratawahim subtitu; **jo 6 tahdi putni wiffu mannu walsti ihfà laifà norihtu**. **Neleetiga un nederriga skunste un gudriba sineijama**. —

Teefas fluddinaschanas.

Zaur scho fluddinaschanu tohp sinnams darrihts wisfeem teem, kam kahdas taifnas praffischanas pee ta nomirruscha kalleja Janze, eeksch Dohbeles latwee-

fchu mahzitaja Skahwe mahjahm atstahtas mantas irraid, lai wiffwehlaki lihds ta ima Webruar nahfoshcha gadda ar sawahim taifnahm praffischanam pee Dohbeles pagasta teefas peeteizahs.

(Nr. 580.) **Ewert's**, pagasta teefas srihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Behrsebekkes dsimtsmuischa pee Dohbeles tahs Ollenderu wehja sudmallas ar diwi gangeem lihds ar to sudmallu kroggu, ka arri tas pee tahs paschas muischas peederrigs Stangu kroggs, kur 10 lihds 12 puhri no fatras labibas tohp fehti, no Jahneem 1833 prett drohschu apgalwofchanu us renti dabbujami. Skandruku sinu warr dabbuht pee tahs muischas waldischanas.

Zschetri pee Ehrberges dsimtsmuischas peederrigi kroggi, probti: **basnizas**, **Sallasmuischas**, **Bekkerun Behrsu-kroggs**, un weena schenke pee leela zetta us wairakfohlfichanu, un diwi mohderechanas no 14 un 10 muzzahm us renti woi us rehlinumu isdohdamas. **Kam patifschana**, lai 6ta Webruar nahfoshcha 1833scha gadda ar drohschahm apgalwofchanam pee Ehrbergas pagasta teefas peeteizahs.

Naudas, labibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgè tanni 2tra Janwara 1833.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.		
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.	
3 rubli 64 $\frac{1}{2}$ kap. papihru naudas geldeja	1	—	I pohds kannepu	tappe maksahs ar	1	—
5 — papihru naudas	1	36	I — linnu labakas surtes	— —	1	70
I jauns dahberis	1	31	I — — flitakas surtes	— —	1	40
I puhrs rudsu	1	15	I — tabaka	— —	—	60
I — kweeschu	2	—	I — dselses	— —	—	65
I — meeschu	1	—	I — sweesta	— —	2	—
I — meeschu = putrainu	2	—	I muzza silku, preeschu muzzà	— —	6	50
I — ausu	—	60	I — — wihfchnu muzzà	— —	6	75
I — kweeschu = miltu	2	40	I — farkanas sahlis	— —	6	—
I — bihdeleku rudsu = miltu	1	75	I — rupjas leddainas sahlis	— —	5	25
I — rupju rudsu = miltu	1	20	I — rupjas baltas sahlis	— —	4	50
I — sirnu	1	25	I — smalkas sahlis	— —	4	—
I — linnu = sehklas	2	50	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weend maksà.			
I — kannepu = sehklas	1	25				
I — kimmenu	5	—				

W r i h w d r i f f e h t.

No juhrmalle's-gubernementu augstas waldischanas puffes: **J. D. Braunschweig**, grahmatu pahrluhfotais. **No. 29.**